

ספר קב תיִשָּׁר

חלק א'

זהו ספר נחמד לתועלת הנפש וגוף ונשמה, וכל ההוגה בו מימים
ימימה, לעבודת בוראו לכו יהיה ברה כחמה, וכו"ב פרקים, ומהות

הספר תמצא

בהקדמת הספר, אמרי שפר, הן בפשטים טובים וכמושלים ומליצה,

כל הרואה אותם ישמח בשמחה ודיצה

תברו חד זעירא דמן תבריא ה"ה האלוף התורני

מוהר"ר צבי הירש

בן הרב הגאון המפורסם בעל מחבר ברכת הזכה
וספר ברכת שמואל וספר תפארת שמואל וספר אמונת שמואל,

כבוד הרב המעט מוהר"ר אהרן שמואל קאיידיגור ז"ל

אשר אור תורתו היתה זורחת בק"ק ורנקפורט דמיין

ובק"ק קראקא, יבונה עליון אמן

נוסח שער דפו"ר ת"ס"ה

ועתה יוצא לאור

עם ביאור ותרגום הווהר סמוך ונראה לדבריו המאירים, במהדורה חדשה
ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי
מראי מקומות וצינונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים הולקו
לפיסקאות קצרות, הספר כולו נוקד בניקוד מלא ונוספו סימני פיסוק
וניקוד, ובתוספת כותרות משנה

יוצא לאור בס"ד בהוצאה חדשה ומפוארת

ע"י ממלכת התורה

'עוז והדר'

שנת תשפ"ז לפ"ק

בסיעתא דשמוא

כל הזכויות שמורות
לממלכת התורה
'עוז והדר'

Rabbi Y. Leifer
8 Truman Ave
New Square,
N. Y. 10977

הואיל והושקעו במהדורה זו חזן רב
וויניעה רבה, לכן ע"פ דין תורתנו,
ולחברדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות,
אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה,
צילום והעתקה, כולל העתקה חלקית,
וכן אין לעשות שימוש מסחרי בחומר
הנדפס בכל המדורים. ואין הספר
נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו
שימוש שלא כדון, ושארית ישראל
לא יעשו עולה.

נדפס על נייר חו"ל
שאין בו חשש חילול שבת

עימוד ועיצוב: ש"ס

הפצה והזמנות: 'היכלי תורה'

באירופה:

44.191.430.0333

בארה"ב:

718.437.0054

בארץ ישראל:

02-9924603

פקס: 44.191.430.0555

פקס: 718.437.3514

פקס: 03-5435884

פרק א

'ה' בְּחֻמְהָ יִסֹּד אֶרֶץ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה' (משלי ג ט). מְקַרָּא זֶה בָּא לְהוֹדִיעַ, שְׁעַקֵּר תַּפְאֵרֶת הַחֻמְהָ וְהַתְּבוּנָה הוּא, כְּשֶׁהוֹלִידוּ וְהִצְמִיחוּ דְבַר שֵׁישׁ בּו תּוֹעֵלֶת וַיִּסוּד וּמְקוֹר. וּבִזְאֵת יִתְהַלֵּל הַחֻמְהָ וַיִּתְפָּאֵר הַמְּבִין, כְּשֶׁפּוֹעֵל בְּחֻמְהָ וּבִינָתוֹ מֵה שֶׁהוּא תְּכָלִית גְּדוֹל וְתוֹעֵלֶת לְנִשְׁמָתוֹ הַחֲצוּבָה מִתַּחַת כֶּסֶא כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵךְ, וּנְתַנָּה אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר הוּא קְרוּץ מִחֻמְרָא, כְּדִי לְקַשְׂטָה בְּקִשּׁוּטֵין נְאִים וּמְהַדְרִין בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים וּבִדְרָכָיו הַיִּשְׁרִים, וּלְהַחֲזִירָה כְּאֲשֶׁר יָבֹא זְמַן פְּקֻדָּתָהּ שֶׁל נִשְׁמָה, לָשׁוּב בֵּין נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים בְּעֵז וּבְחֻדוּהָ. וְעַל חֻמְהָ זֶה נֶאֱמַר (קהלת ז יב) 'הַחֻמְהָ תַּחֲיָה בְּעַלְיָה'.

מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁמוֹלִיד בְּחֻמְהָ דְּבָרִים שְׂאִין בְּהֵן תּוֹעֵלֶת, כִּי אִם תְּהִי וְהִבֵּל וְרִיק, וְהַגּוֹף יִהְיֶה כְּלָה וְאָבֵד, וְכָל תְּאוֹתָיו וְהִנְאוֹתָיו כְּלֵא הִי, מֵה יִתְרוֹן בְּחֻמְהָ זֶה, וְאִין צְרִיף לֹמַר כְּשֶׁהָאָדָם מוֹלִיד בְּחֻמְהָ פְּעֵלֶת שְׂוֹא וְשָׁקֵר, וְעַנְיָנִים רְעִים וּמְקַלְקָלִים, שְׂלֵא כְּדִין וְדַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, אֲזֵ עוֹשֶׂה כְּתָמִים וּפְגָם בְּנִשְׁמָתוֹ. אוֹי לָה לְאוֹתָהּ הַחֻמְהָ, אוֹי לָה לְאוֹתָהּ הַבִּינָה, הַגּוֹרֵם לְנִשְׁמָה דִּילִיָּה צַעַר וּגְלָגוּלִים קָשִׁים וּמְרִים וַיִּסּוּרִים בְּגִיהָנָם, וְנִדְחִית מִפְּרָגוּדָא קְדִישָׁא בְּחֻרְפָּה וּבְבוֹשָׁה גְּדוּלָּה (ראה זוהר בראשית מח).

עַל כֵּן עֲצָה הַיְעוּצָה לְכָל מִי אֲשֶׁר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה, לְהַכְנִיעַ לְכַבּוֹ הַקָּשָׁה, וַיִּקַּח פְּנָאֵי לְעַצְמוֹ לְהַתְּבוּדָד בְּמָקוֹם מְצַנֵּעַ, שֶׁתִּפְּל עָלָיו הַכְּנָעָה גְּדוּלָּה וְאִימַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיַּחֲשֹׁב בְּיָמָיו וּשְׁנוֹתָיו אֲשֶׁר כָּבֵר עָבְרוּ וְחָלְפוּ וְהָיוּ כְּלֵא הִי, וְכָל יוֹם וַיּוֹם זְמַנּוֹ מִתְקַצֵּר וּמִתְקַרֵּב אֶל יוֹם הַפְּרִידָה, שֶׁהוּא יוֹם הַמּוֹת, אֲשֶׁר מִי יוֹדֵעַ אוֹתוֹ, כִּי הוּא שָׁט וּבָא כְּנֶשֶׁר, פִּתְעַ פְּתָאִים, וְהַשְׁלוּחֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה אֲצִים וּמְמַהֲרִים לְהַבִּיאוֹ לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן עַל כָּל דְּבוּר וּמַעֲשָׂה וּמַחֲשָׁבָה, וּבִלְתִּי וְתוֹר מְאוּמָה. וַי לָנוּ מִיּוֹם הַדִּין, וַי לָנוּ מִיּוֹם הַתּוֹכְחָה.

וְכֵּן לֵב יוֹדֵעַ מֵרַת נִפְשׁוֹ (משלי יד י), מֵה שְׁמֵרֵד בְּהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכְעִים לְפָנָיו בְּיִלְדוּתוֹ וּבְזִקְנוּתוֹ, בְּמָקוֹם גְּלוּי וּבְמָקוֹם נִסְתָּר, כִּי לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכָּל גְּלוּי וַיְדוּעַ, וּבִשְׁעַת הַדִּין כְּלָם עוֹמְדִים וּמַעֲיָדִים בְּפָנָיו, בְּאִיזָה יוֹם וּבְאִיזָה שְׁעָה נַעֲשִׂית הַרְעָה, וּבְאִיזָה מָקוֹם.

וְבֵא וְרָאָה מַה שֶׁמִּצְאָתִי כְּתוּב בְּסֵפֶר אוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא, כִּי יֵשׁ מְלֶאֶךְ אֶחָד, עוֹמֵד סְמוּךְ לְרִקְיעַ הָרָאשׁוֹן, וְרוֹאֶה מַעֲשִׂים שֶׁל בְּנֵי אָדָם וּמְכַרְזֵי לְמֶלֶאךְ אַחֵר, וְאוֹתוֹ הַמְּלֶאֶךְ הַשֵּׁנִי מְכַרְזֵי הַכְּרוֹז לְפָנָי פְּרָגוּדָא קְדִישָׁא, וּמְחַמַּת קוֹל כְּרוֹז זֶה, מַה שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹשִׂין עֲבֻרוֹת, מִתְרַחֲקִים מִשֵּׁם כָּל הַמְּלֶאֶכִים שְׂרוּצִים לֹאמֹר שִׁירָה, עַד שֶׁמִּטְהַרִין אֶת הַמָּקוֹם בְּטַבִּילוֹת.

גודל
חומרת
העבירה

אִי לָנוּ, קַל וְחֹמֶר, אִם מִהַמָּקוֹם שֶׁשׁוֹמְעִין כְּרוֹז הָעֲבֵרָה, מְלֶאכִי הַשָּׂרָת מִתְרַחֲקִים וּמִטְהַרִים הַמָּקוֹמוֹת, כָּל שֶׁכֵּן שֵׁשׁ טַמְאָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עֲצָמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהּ הָעֲבֵרָה, וְקַל וְחֹמֶר הֵבֵן אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה הָעֲבֵרָה בְּעֲצָמוֹ.

וְאֵל יֹאמֶר הֵבֵן אָדָם, יִתְמַרְמֵר לְבִי בְּקִרְבִּי, וַיִּלֵּי, אֵין לִי תְרוּפָה עוֹד, שֶׁהִרְבִּיתִי לַחֲטָא לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲדַרְבָּה, תַּחֲשֹׁב בְּדַעְתְּךָ, כִּי ה' אֱלֹקֵי הָעוֹלָם הוּא מְלֶאךְ רַחֲמִים, כִּפְּיוֹ וַיְדִיּוֹ פְּרוּשׁוֹת לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה, וּבְכַרְט מַעֲמוֹ וּנְחִלָּתוֹ. וְתַכְּף כְּשֵׁיקַח הָאָדָם פְּנָאֵי לְעֲצָמוֹ וּמִתְבוֹדֵד כֶּף, אֲזַ בְּוֵדָאֵי אֱלֹקִים יִהְיֶה בְּעִזּוֹ לְגֹדֵר גָּדֵר עַל לְהַבָּא, וַיְהִי ה' אֱלֹהֵיו עִמוֹ, וְהַבָּא לְטַהַר מִסִּיעִין לוֹ. וַיֵּשׁ לוֹ לְהֵבֵן אָדָם בְּעֲצָמוֹ לְרָאוֹת לְיִשְׂרָאֵל הַמְּסֻלָּה וּלְתַקֵּן אֶת הַמַּעֲוֹת. וְאֵל יִהְיֶה מְקַל לְעֲצָמוֹ לֹאמֹר, זֶה הוּא עֲבֵרָה קְלָה, וְאֵין כְּדָאֵי לְחַרְט בְּזָה אוֹ לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאֵנִיחַ אֶת הַקְּלָיִם, וְאֶתְבוֹנֵן עַל הַחַמּוּרוֹת לְתַקֵּן. כִּי צְרִיךְ הָאָדָם לִידַע שֶׁאֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרֵן, וְאֶפְלוֹ עַל דְּבוּר קַל.

לא
יתייאש מן
התשובה
ולא יתורפה
ממנה

וְבֵא וְרָאָה מַה שֶׁכָּתַב הָרַב הַחֲסִיד בְּסֵפֶר רֶכֶב אֱלֹהֵיו (פ"ב) מַה שֶׁאַרְע בְּיָמָיו בְּאִשָּׁה אַחַת, שֶׁהִיְתָה יוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׂאֲרֵי נָשִׁים, וְהָיוּ מְסַפְּרִים אִשָּׁה אַחַת עִם חֲבֵרָתָהּ בְּעִנְיַן הַתְּשׁוּבָה שֶׁל דִּין וְחֻשְׁבוֹן שֶׁצְּרִיךְ כָּל אָדָם לְתַן עַל מַעֲשָׂיו, וּפְתַחָהּ אִשָּׁה אַחַת בְּדֶרֶךְ שְׁחוּק וְאַמְרָה, וְאֵנִי בְּבוֹאֵי לְפָנָי יוֹם הַדִּין בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה וַיִּשְׁאַלוּ אוֹתִי לְמַה עֲשִׂית כֶּךָ, אֶעֱשֶׂה אֶת עֲצָמֵי אֱלֻמַּת, שֶׁלֹּא אוּכַל לְהִשִּׁיב. וְלֹא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִים, עַד שֶׁנַּעֲשִׂית אֱלֻמַּת עַד יוֹם מוֹתָהּ. עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. הָרִי מוֹכַח שֶׁהַדְּבוּר סְלִיק לְמַעֲלָה וְעוֹשֶׂה רָשָׁם.

וְאֵל יַחֲשֹׁב וַיְדַמָּה הָאָדָם לֹאמֹר אַחֲרֵי חֲטָאוֹ וּפְעֻלוֹת שׂוֹא שֶׁעֲשֶׂה, יֵשׁ לוֹ כָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה וְעֵשֶׂר וּבְרִיּוֹת גּוֹפּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא יַחְרִיד לוֹ חֲרָדָה. אֲדַרְבָּה, עָלָיו נֶאֱמַר (ראַה קַהֲלַת הַיָּב) 'יֵשׁ עֵשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעְלָיו לְרַעְתּוֹ, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמַּתִּין לוֹ עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא סְאָתוֹ, וּבַפֶּעַם אַחַת יִשְׁפֹּף חֲרוֹן אַף ה' עָלָיו, וּבּוֹא יְבוֹאוּ עָלָיו בְּעֲלֵי חֲצִים וְדִינִים קָשִׁים, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, בְּלֵי חֲנִינָה וְחֻמְלָה.

בֶּן אָדָם, בֶּן אָדָם, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ, כַּמָּה שְׂדִים מִסְטָרָא אַחְרָא, הָאוֹרְכִים עַל רַבִּיעִית הָדָם שְׁבַלֵב הָאָדָם, בּוֹדְאֵי הֵייתָ מִשְׁעֶבֶד גּוֹפֶף וְנִשְׁמַתְךָ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה כְּתִיב (איכה ג כג) 'חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אָמוּנְתְךָ', בְּכֹל בְּקָר בְּהַקִּיץ מְשַׁנְתּוֹ נַעֲשֶׂה הָאָדָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. וְיִדּוּעַ, פִּי תַכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם, עַל מְנַת לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַחֲקִים וּמִצְוֹת ה'. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם פְּשִׁיעוֹר מְשַׁנְתּוֹ לְחַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ תַּכְף בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, וְיִצִּיר בְּשִׁכְלוֹ אֵיךְ הָיָה לְיִשְׂרָאֵל טְהָרָה וּפְרִישוֹת כְּשֶׁהָיוּ עוֹמְדִים בְּהַר סִינַי בְּאֵימָה וְיִרְאָה, בְּרַתָּת וּבְזִיעַ, וְהַר סִינַי עָשָׂן מִפְּנֵי הָאֵשׁ, אֲשֶׁר יָרַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָיו בְּרַבְּכוּת מְלֹאכִים וְקוֹל הַשּׁוֹפָר, וּמִשָּׁה רַבְּנוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אָדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, הָיָה הַסְּרָסוֹר בֵּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְאַחַר כֵּךְ יִהְיֶה הָאָדָם זְרִיז שְׂיוֹצִיא מִפִּיּוֹ דְבוּר שֶׁל קְדָשָׁה. וְעַל כֵּן כָּתַב הַרְבֵּ בַעַל סֵדֵר הַיּוֹם (סדר היום בהקיצו משנתו), שְׁתַּכְּף וּמִיד כְּשִׁיקֵץ הָאָדָם מְשַׁנְתּוֹ יֹאמֵר 'מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם, שֶׁהִחְזַרְתָּ בִּי נִשְׁמַתִּי בְּחַמְלָה, רַבָּה אָמוּנְתְךָ'. וְאַחַר כֵּךְ יִנְקָה אֶת גּוֹפוֹ וְיִטַל יָדָיו, וְאַחַר כֵּךְ יֵלֵךְ בְּזִרְיוֹת לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפַלֵּל.

וּבְהַיּוֹת יִדּוּעַ, כִּי אֲוִירָא דְעֵלְמָא מְלֵא מִסְטָרָא אַחְרָא, וּבִיּוֹתֵר הַמְקַטְרְגִים הַנּוֹעֲשִׂים מַחְטָאִים וּפְשָׁעִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, מְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם בְּאֲוִירָא, כְּנִזְכָּר כַּמָּה פְּעָמִים בְּזִהַר, וַיֵּשׁ לְחוּשׁ פֶּן בְּהִלְכְּתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת יִתְדַבְּקוּ הַחִיצוֹנִים בְּזֵה הָאָדָם שֶׁמְמַהֵר לְלַכֵּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לְזֵה צָרִיךְ לִידַע מַה שְׁכָּתוּב בְּזִהַר (ואתחנן רסג): כִּי לְצַד שְׂמָאל בְּפִתַח יֵשׁ סְטָרָא אַחְרָא חַד, וְעָלָיו נֹאמֵר (בראשית ד ז) 'לְפִתַח חֲטָאת רַבִּץ', וְהַמְזוּזָה הַרוּמְזֹת עַל שְׂכִינְתָא קְדִישָׁא קְבוּעַ מִיַּמִּין, וְסִימָן (קהלת י ב) 'לֵב חָכֵם לִימִינוֹ', וְשֵׁם מְקוּמָה, וְהִיא נִקְרָאת 'רַחֵל'. וְאֵלְמָלָא שֵׁם שֶׁל 'שְׂדֵי' שְׁכַנְגְדוֹ, לֹא הָיָה יָכוֹל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לִילֵךְ, כִּי בְּצַד שְׂמָאל עוֹמֵד הַסְטָרָא אַחְרָא שֵׁם, וְהִיא בְּרַמְזוֹ דִּילִיָּה 'לְפִתַח חֲטָאת רַבִּץ', בְּהַפּוֹף אֲתוֹן רְאִשֵׁי תְבוֹת 'רַחֵל', וְלִכְּן שֵׁם שֶׁל 'שְׂדֵי' שְׁכַנְגְדוֹ הוּא מְכַנְיָעוֹ, וְעַל זֶה כְּתִיב (איוב כב כה) 'וְהָיָה שְׂדֵי בְּצָרֶיךָ'.

אֲמַנָּם עָקָר שְׁמִירָה צָרִיךְ מִמֶּנּוּ בְּצִאתוֹ מִן פֶּתַח בֵּיתוֹ, לְבַלְתִּי יִדְבִּיק בְּסְטָרָא אַחְרָא וּלְהַבִּיאוֹ לִידֵי חֲטָא, חַס וְשְׁלוֹם. וְעַל כֵּן בְּפִתַח הַפְּנִימִי שְׁכַבִּית יְכוֹן בְּהִנְחַת יָד עַל הַמְזוּזָה, כִּי 'יִצָּר' בְּמַלּוּי אוֹתִיּוֹת, הוּא יוֹדֵד צַדִּי רִי"ש, סוֹפֵי תְבוֹת 'שְׂדֵי'. רְצוֹנִי לוֹמֵר, שְׁשֵׁם שֶׁל 'שְׂדֵי' הוּא טוֹב לְהַנְצִל מִיִּצָּר הָרַע.

וּבִצְאָתוֹ מִבֵּיתוֹ יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חוֹסֵה נָא עָלַי, לְמַלְטָנִי מִיָּצָר הָרַע וְכָל פֶּת דִּילִיָּה, אָמֵן'. אוּ יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע, פְּרָשָׁה ראשונה, 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד', עַד 'וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ' (דברים ו ד-ט), וְאִזּוּ יִמְלֹט בְּאוֹתוֹ יוֹם מִכָּל עוֹן וְאִשְׁמָה.

פרק ב

דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אָמַר בְּתַהֲלִים (ק"ט לו) 'הֵעֵבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׂוָא, בְּדַרְכֶיךָ חֵינִי'. צָרִיךְ אָדָם לְדַעַת, כִּי הַרְבֵּה דְבָרִים הֵם תְּלוּיִין בְּרְאוֹת עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם. עַל פֶּן נִרְאָה לִי, שְׁצָרִיךְ לְזַהֵר תַּכְּף בְּקוּמוֹ מִשְׁנָתוֹ, אִם מִסְתַּפֵּל בְּרְאִיָּה אֶל הַפְּתִים, יִכּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן מְצוֹת מְזוּזָה בְּפֶתַח הַבַּיִת, מְצוֹת מַעֲקָה לְגַג הַבַּיִת, כְּדַכְּתִיב (דברים כב ח) 'וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגַגְךָ'. וְאִם יוֹצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ וּפְגַע בְּבַהֲמוֹת טְהוֹרוֹת הָרְאוּיִין לְקַרְבָּן, יִחָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צוּה לָנוּ לְהַקְרִיב קַרְבָּנוֹת. וְאִם פָּגַע בְּבַהֲמוֹת וּבַחַיּוֹת טְמֵאוֹת, יִחָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ אֲסוּר אֲכִילָתָן. וְכֵן אִם פָּגַע אֶחָד מֵאַמוֹת הָעוֹלָם, יִחָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ אֲסוּר חֲתָנוּת. וְכָל אִישׁ וְאִישׁ, כָּל אֶחָד, צָרִיךְ לְחָשֵׁב לְפִי יְדִיעַתוֹ וּלְפִי לְמוֹדוֹ. וְהוּא עֲנֵן גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁהוּא מְכַנֵּס הָעֵינַיִם בְּקַדְשָׁהּ בְּגוּנֵין דְּעֵינָיו.

יחשוב
עניני
קדושה
בכל מה
שזוהה

וְזֶה לְעֵמֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁהַמְּסַתְּפֵל בְּדַבְרֵי קְדֻשָּׁה, הוּא עוֹשֶׂה מְלַבּוֹשׁ לְרְאוֹת עֵינָיו בְּקַדְשָׁה, כֵּן חֵס וְשְׁלוֹם הוּא לְהַפְּךָ, כִּינּוֹן שֶׁהָאָדָם מִמְּצִיא לְרְאוֹת בְּדַבְרֵים הָאֲסוּרִים וּבְנָשִׁים זָרִים, אִזּוּ מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ לְטִמְאַה גְּדוּלָּה. וְרְאִיָּה גְּדוּלָּה שֶׁהָרְאִיָּה הוּא פּוֹגֵם וּמְפַגֵּם, מַעוֹף אֶחָד הַנִּקְרָא בֵּת הַיַּעֲנָה, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהַבִּיצִים מְנַחִים לְפָנֶיהָ וְהִיא מִסְתַּפֵּלַת בָּהֵן, בְּרְאִיָּתָהּ מְנַקֶּבֶת הַבִּיצָה, וְיוֹצֵא מִכָּל בִּיצָה אֲפֻרוֹת אֶחָד. וְעוֹד אוֹכִיחַ לְקַמֵּן בְּפִרְקִים חֲדוּשִׁים מְזֵה.

המסתכל
בדברים
אסורים
נטמא

וְלָכֵן תִּקְנֵנוּ חַז"ל (ע"ז כ.), גְּדַר וּסְיָג שְׁלֵא לְהַסְתַּפֵּל בְּמָקוֹם שֶׁיָּבֹוא לְיַדֵי חֲטָא, כְּגוֹן בְּנָשִׁים וּבַתּוֹלוֹת, הַמְּבִיא לְאָדָם לְיַדֵי הוֹצָאת שְׁכַבַת זָרַע לְבִטְלָה. וְעַל זֶה פִּינּוֹן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'הֵעֵבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׂוָא, בְּדַרְכֶיךָ חֵינִי'. רוֹצֵה לִּזְמַר, כִּי אוֹתִיוֹת 'שָׂוָא' הוּא גִימְטְרִיא ש"ז, וְהוּא רְאִישֵׁי תְבוֹת שְׁכַבַת זָרַע, וְהוּא רְמָז גְּדוֹל. וְנִרְאָה לִי עוֹד, דְּלִילִית עִם פְּתוּחֵיהָ נִקְרָאִים חֲבָלֵי שָׂוָא, חֲבָלֵי דְמִיתָהּ, כְּדָאִיתָא כְּמָה פְּעָמִים בְּזַהֵר (הַקְדָּמָה יב.: בא לג.). וְלָכֵן הַתְּפִלָּה

דוד על זה ואמר 'בְּדַרְכֵיךָ חַיִּנִי', דהוא מסטרא דחיים, ולא מסטרא דמיתה, חס ושלום.

עצות
לשמור
עיניו

וְהִנֵּה, כָּבֵד פָּתְבוּ בְּעַלְי מוֹסֵר שַׁיֵּשׁ סִגְלָה נִפְלְאָה לְהַנְצִיל מֵעֲבָרָה זו, יִצִּיר הָאָדָם תָּמִיד, כָּאֱלוֹ שֵׁם יְהוָה פָּתוּב לְפָנָיו בְּדָוִד שְׁחֹר עַל גַּבֵּי קֶלֶף, וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים טז ח) 'שְׁוִיתִי ה' לְנִגְדֵי תָמִיד'. וְזֶהוּ סוּד הַפָּתוּב, שְׁאָמַר גַּם כֵּן דָּוִד הַמְּלִךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'עֵינַי תָּמִיד אֶל ה'', כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשֵׁת רַגְלִי' (שם כה טו). וְקַל לְהַבִּין.

וְהִנֵּה הַמַּגִּיד לְהֶרֶב בֵּית יוֹסֵף זַ"ל, נִתֵּן יַעֲצָה הוֹגֵנֶת לְהֶרֶב ז"ל כְּדֵי שְׁלֹא יִבּוֹא הָאָדָם לִידֵי חֲטָא זֶה, יִצִּיר הָאָדָם כָּאֱלוֹ דְיוֹקְנּוֹ שֶׁל אָבִיו עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. וְהִבִּיא רְאִיָּה מִיֹּסֵף הַצַּדִּיק, שְׁבַקֵּשׁ לְשֹׁכֵב עִם אִשְׁת פּוֹטִיפְרַע, וְנִזְדַּמֵּן לְפָנָיו דְיוֹקְנּוֹ שֶׁל אָבִיו, וּפְרַשׁ יוֹסֵף מִהַחֲטָא (סוטה לו). וְעוֹד רָמַז בְּתוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה 'דְּשָׂא עֵשֶׁב מִזְרִיעַ זָרַע' (בראשית א יב). 'דְּשָׂא' הוּא רְאִישֵׁי תְבוֹת דְיוֹקְנּוֹ שֶׁל אָבִיו, הוּא עֵשֶׁב, שֶׁהוּא טוֹב לְמִזְרִיעַ זָרַע לְמִינְהוּ, וְלֹא לְהוֹצִיא שְׁכַבֵּת זָרַע לְבִטְלָה, כִּי אִם בְּמִינוֹ דְיוֹקָא.

עונש
המסתכל
בנשים

וּבֹא וּרְאֵה מַה דְּאִיתָא בְּזִהָר, פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי (רסג:), כִּי יֵשׁ מְמַנָּה אֶחָד שְׁנִקְרָא 'פְּתוֹת', עַל שֵׁם שֶׁהוּא מְפָתָה לְבִנֵי נֶשָׂא, לְאַסְתַּפְּלָא וּלְעֵינָא בְּמַה דְּלֹא אֶצְטְרִיף לִיה, בְּכַמָּה נְאוּפִין וְזוֹנוּנִין. וְלְאַחַר מִיתַת הָאָדָם, שְׁנִקְבֵּר בְּקִבְר, בְּאֵי הַמְּמַנָּה הַהוּא וּמַחְזִיר לְהָאָדָם נִשְׁמָתוֹ, וְאַחַר כֵּן נוֹטֵל אֶת הָאָדָם בְּאֶכְזָרִיּוֹת וּמְשַׁבֵּר הָעֵצִים שֶׁל עֵינָיִם, וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ אֶת הָעֵינָיִם, וְאַחַר כֵּן דֵּן אֶת הָאָדָם בְּיִסּוּרֵין קָשִׁים וּמְרִים. וְאַחַר כֵּן מוֹרִידִים אוֹתוֹ לְבוֹר שַׁיֵּשׁ בּוֹ הַרְבֵּה נֶחֱשִׁים וְעַקְרָבִים, וְאוֹחֲזִין בּוֹ וְדָנִים אוֹתוֹ בְּדִינֵין קָשִׁים וּמְרִים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְאָמַר הַקְּדוּשׁ הָאֲרִיז"ל (ראה שער הגלגולים הקדמה כב), כִּי יֵשׁ עוֹף קָטָן הַנִּקְרָא בְּתוֹרָה (דברים יד יג) 'רְאָה', וְנִקְרָא כֵּן עַל שֵׁם שְׁרוּאָה מְרַחֵק, וְעַל עוֹף זֶה אָמְרוּ חַז"ל (חולין סג:), שְׁנִקְרָא כֵּן, שְׁרוּאָה לְמְרַחֵק וּמְמַלָּא תַּאֲוָתוֹ בְּרִאֲתוֹ. וְלִכְּן הָעֵנֶשׁ שֶׁל הָאִישׁ הַמְּסַתְּפֵל בְּנָשִׁים, יִתְגַּלְגַּל נִשְׁמָתוֹ בְּעוֹף זֶה, מִדָּה כְּנֻגַד מִדָּה, וְסוּבֵל שֵׁם צַעַר גָּדוֹל מְאֹד.

יסתכל רק
בדברים
טוהרים

וְצַרִּיף שְׁתַּדַּע, כִּי לְכָל עוֹן יֵשׁ גָּרָם וְסִבָּה הַמְּבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי כּוֹף, וְהִכֵּי נָמִי יֵשׁ גָּרָם וְסִבָּה הַמְּבִיאֹת אוֹתוֹ לִידֵי הַסְּתַפְּלוֹת בְּנָשִׁים הָאֲסוּרוֹת. וְהַסְּבָה הָרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁאָדָם מְסַתְּפֵל בְּדַבְרֵים טְמֵאִים, עַד שֶׁהִשְׁבִּיעַ עֵינּוּ בְּהַסְּתַפְּלוֹת בָּהֶם, אַף שַׁיֵּשׁ לְאָדָם רְשׁוֹת לְרִאוֹת בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת הַבָּאִים מִמְּדִינֹת מְרַחֲקִים,

ועל זה תקנו חז"ל וקבעו ברכה ב'ברוך משנה הבריות' (ברכות נח:), מפל מקום לא ישביע עינו בהסתכלות, ולא יראה בהם פי אם דרוך עראי. פי מאור העינים דומים בארבעה גונין, שהן נגד אותיות שם יהו"ה, ואם הבן אדם רואה בראיותיו בריות טמאות, אז הוא ממשיך רוח הטמאה החופף עליו בזה הדבר, והוא הגורם אחר כך להסתכל בדבר היותר גרוע, המביא אדם לידי מכשול. ולכן הזהירו חז"ל (נדריס כ.) שלא להסתכל אפלו באשתו נדה, פי טמאה של נדה החופף על האשה בימי נדתה, על ידי הראיה שואב הוא אותה הזהמה, ומדבק הטמאה בעיניו. והראיה לזה, שפיון שהאשה נדה מסתכלת במראה (שקורין בלשון אשפנו שפיגל) חדש, עושה ראיתה במראה ושם פתם אחד, שאי אפשר להעביר אותו הפתם. ולכן אמרו גם פן חז"ל (מגילה כח.), דאסור להסתכל בפניו של אדם רשע. אלא ירגיל עצמו לשום עיניו בדבר קדשה, ואז הוא ממשיך קדשה ונותן הארה גדולה לארבעה גונין דעינא דיליה.

וּמַיּוּב לְאָדָם לְהַסְתַּכֵּל בְּשָׂמִים כְּדֵי לְרְאוֹת מַעֲשֵׂה ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּזֵהר
[א] אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי עַל חוֹף הַיָּם, וּבָא אֵלָיָהּ וְאָמַר לִי, רַבִּי, יָדַעְתָּ מָה זֶה שְׁכָתוּב 'מִי בָּרָא אֱלֹהִי' אֲמַרְתִּי לוֹ, אֵלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְצַבָּאוֹתָם, הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁשׁ לְאָדָם לְהַסְתַּכֵּל בָּהֶם וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב 'כִּי אֲרָאָה שְׁמִיךָ מַעֲשֵׂה אֲצַבְעֹתֶיךָ וְגו', ה' אֲדַנִּינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ.
בְּהוֹ וּלְבָרְכָא לִיה, דְּכָתִיב (תהלים ח ד) 'כִּי אֲרָאָה שְׁמִיךָ, מַעֲשֵׂה אֲצַבְעוֹתֶיךָ, יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנִתָּה', וְכָתִיב (שם פסוק י) 'ה' אֲדַנִּינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ.
עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְכֵן נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה לְהַסְתַּכֵּל בְּשָׂמִים בְּשַׁעַת יְצִיאַת הַכּוֹכָבִים, כְּשֶׁמִּתְחִילִין לְהָאִיר, וְאוֹמְרִים 'מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה'' וְכוּ' (שם קד כד). וּבְפָרֵט כְּשֶׁהִתְחִיל הַחֲמָה לְהָאִיר, אֲזִי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַסְתַּכֵּל לְשָׂמִים בְּצַאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתָהּ, כִּי אִזּוֹ סֵטְרָא אַחֲרָא וְחִיצוֹנִים וְדִינִים מִתְעוֹרְרִים עַל יְדֵי תַקְפָּא דְשָׁמֶשׁ. וְכֵן כְּשֶׁהִלְבְּנָה תִתְחִיל לְהִזְרִיחַ, אִזּוֹ הַסֵּטְרָא אַחֲרָא שְׂאִין יְכוּלָה לְהִתְרַאוֹת בְּאוֹר הַלְבָנָה, וְשָׂאִטִּין בְּעוֹלָם בְּתַקְפָּה וּבְחֻזְקָה, הֵן מְבַרִיחִין עֲצָמָן בְּצַל הַלְבָנָה. וְעַל זֶה נֵאמַר (שם קכא ו) 'יוֹמָם הַשָּׁמֶשׁ לֹא יִכְפֶּה וְיָרַח בְּלֵילָה'.